

En hier verheugen wij ons op

Beeldende kunst Sandra Smalenburg

Dumas, Rothko en Rembrandt

Het ziet ernaar uit dat de schilderkunst gaat zegevieren dit najaar in de Nederlandse musea, en die in de ons omringende landen. Dat begint al met een op 6 september, als **Marlene Dumas** haar langverwachte tentoonstelling opent in het Stedelijk Museum in Amsterdam. Met tweehonderd werken is *The Image as Burden* haar eerste grote soloshow in Nederland in twintig jaar. Daarna zal de tentoonstelling doorreizen naar Tate Modern in Londen en Fondation Beyeler in Basel. Op 7 september gaat in het Rijksmuseum Twenthe een tentoonstelling open die focust op het prille begin van schilderen in olieverf. Voor **Jan van Eyck, Rogier van der Weyden en de ontdekking van de wereld** worden bruiklenen uit het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen aangevuld met werken uit de eigen col-

lectie. Nog verder terug in de tijd gaat de tentoonstelling **Siena**, vanaf 10 september in Bozar in Brussel, met zestig voorbeelden van vroege Italiaanse schilderkunst. De grote blockbuster in eigen land dit najaar is **Mark Rothko**, vanaf 20 september in het Gemeentemuseum Den Haag. De eerste Nederlandse Rothko-expositie in veertig jaar omvat mooie voorbeelden van de abstracte, spirituele kleurvelden waar Rothko zo beroemd mee werd. 'Blurry Mondriaans' werden Rothko's doeken destijds wel genoemd, dus het ligt voor de hand om zijn werk in Den Haag te combineren met de mooie Mondriaancollectie van het museum. In Londen barst het schildergeweld rond dezelfde tijd los met een grote overzichtstentoonstelling van de Duitse kunstenaar **Anselm Kiefer**, vanaf 27 september in de Royal Academy, en met publiekslieveling **Constable**, vanaf 20 september in het Vic-

toria & Albert Museum. Waarna een maand later een groot aantal late Rembrandts uit Nederland naar de Britse hoofdstad zal reizen voor de tentoonstelling **Rembrandt: The Late Works**, vanaf 15 oktober in de National Gallery. Een blockbuster met 40 schilderijen, 20 tekeningen en 30 prenten die vanaf 12 februari 2015 ook in het Amsterdamse Rijksmuseum te zien zal zijn.

Klassiek Mischa Spel

Haitink, Gergjev en karaoke

In de brochure van het **Festival Oude Muziek** dat dit weekend losbarst, staat een Habsburgse adelaar met ontelbare handgesneden marmeren verenschulpjes. De foto fascineert. Wat een tijd, geduld, rijkdom. Wat zou die adelaar zien als hij boven onze tijd zou zweven? Goed: orkesten moeten nieuwe wegen zoeken, het publiek voor klassiek vergrijsd en de klassieke concertformule is sleets geraakt. Maar daar staat tegenover dat jonge musici elkaar vinden in een frisse, genres overschrijdende aanpak en dat, bijvoorbeeld, het aanbod aan klein muziektheater soms zo breed is dat je niet weet waar je moet kijken. Ook afgezien van leuke nieuwe initiatieven (**klassieke karaoke** op komst!) mogen we ons verheugen in een volop bloeiende sector: breed, internationaal en -echt - nog steeds van veelal het allerhoogste niveau. De Nationale Opera opent met een premiere: Schönbergs hyperromantische **Gurre-Lieder** in regie van Pierre Audi. In Den Bosch begint 4 september het 50ste **Internationaal Vocalisten Concours**, dat met workshops van Christa Ludwig en Nelly Miricioiu ook een onmisbaarheidskeurmerk draagt. Gelijktijdig viert **Bernard Haitink** zijn 60ste jubileum als dirigent, maar wie dat mist kan ook naar het vervolg van zijn geweldige Brahms-cyclus met het Cham-

ber Orchestra of Europe. Het weekend erna bijkomen dan? Nee, want dan is **Gergjev** in Rotterdam met zijn festival, en leidt hij het Rotterdams én zijn Mariinski Theater. Ook niet over te slaan, want naarmate Pötin vaker de voorpagina haalt, zal ook Gergjeps patriottisme discutabeler worden. Als muziekredactie is het nieuwe seizoen dus óók de rentree van het kiezen met knarsende kaken. En van het je nieuwsgierig verheugen. Op de nieuwe **Spinoza-opera** van Theo Loevendie, of Marijn Simons allereerste opera **Emilia Galotti**. Op Mozarts **Entführung** met **René Jacobs**. Op **Mahlers Negende** met Jaap van Zweden en het Rotterdams, en op de Sjostakovitsj-serie van **Andris Nelsons** bij het Concertgebouworkest. Gaat hij de nieuwe chef worden? Of gaan we ook daar verrast worden?

De Bijbel en thrillers op toneel

De zucht naar zingeving en daadkracht domineert het nieuwe theaterseizoen. Theatermakers gaan te rade bij terroristen, heiligen, God, de Bijbel en het christendom, op zoek naar antwoorden op de vragen van vandaag.

Wat kunnen wij, decadente lamgeslagen westerlingen, leren van **Osama bin Laden**, **Ulrike Meinhof** of **Gavrilo Princip**? Dat zal dit najaar blijken bij de Toneelschuur, het Ro Theater en De Warme Winkel (zie pagina 4-5).

Andere makers zoeken elders hun (zielen)heil: Johan Doesburg brengt bijbelboek **Genesis** bij het Nationale Toneel. In **Zie de mens**, zijn eerste regie als artistiek leider bij Toneelgroep de Appel, vertelt Arie de Mol het leven van Jezus na op toneel (april 2015). Marjolijn van Heemstra onderzoekt met priester Remy Jacobs misstanden binnen de Katholieke Kerk in **Als ik de liefde niet heb** (première 28/9) bij het Ro Theater. En Jeanne d'Arc, heldin met goddelijke roeping, duikt dit seizoen zelfs tot twee keer toe op in een voorstelling. Via historische figuren of de Heilige Schrift vertellen makers ons zo iets over het hier en nu. Davy Pieters heeft die omweg niet nodig. Net als in *The Truth about Kate* vorig seizoen, zoomt zij in **How did I die?** bij Frascati juist in op een eigentijdse cultuuruiting; toen ce-

lebritydocumentaires, nu: forensische thrillers. Thrillers of de Bijbel - beiden kun je zien als pogingen om ons te verzoenen met het drama van de sterfelijkheid.

Over leven en dood, en de zoektocht naar waarheid als tv-format gaat ook **De twaalf gezworenen**. Filmmaker Dana Nechushtan haalt Reginald Rose' klassieker (1954) naar het nu in een verheugende tweede regie bij het Noord Nederlands Toneel, na haar verrassende *Don Juan* (maart 2015). Ook van de Australische regisseur **Simon Stone** wisten we al dat hij klassiek repertoire overtuigend in een hypermodern jasje (of beter: iPhonehoesje) kan steken, getuige zijn schokkende *Thyestes* op het Holland Festival. Dat maakt het vooruitzicht van zijn **Medea** bij Toneelgroep Amsterdam in december er één om van te watertanden.

Pop & jazz Amanda Kuyper

Stromae en 40 jaar BIMhuis

Always look ahead, never look back, zei jazztrompettist Miles Davis. Een even vertrouwd als prikkelend gevoel bekruipt bij het naderen van een nieuw muziekseizoen. Met de grote muziekfestivals van de zomer achter ons - dikwijls nat maar daar niet minder feestelijk om - trekken de concerten op de pop- en jazzpodia weer flink aan. Inmiddels is hij uit te tekenen: de grote najaarspiek in de maand november. Dan komen rijpe pophelden als **Marianne Faithfull**, **Chris Rea** en **Bryan Ferry**, en zetten bejubelde actuele helden als **Stromae** (2 keer in de Ziggo Dome), Paolo Nutini en Ed Sheeran een uitroep teken achter pas verworven succes. Ook in november: fraaie meerdaagse festivals als **Le Guess Who?**, **Songbird**, **Rotterdam Buma Beats** en **Crossing Border**. In de indiepop, het singer-songwriterssegment, de hiphop en r&b benadrukken zij eveneens de avontuurlijkste acts. Al hebben de laatste twee hun programma's nog niet onthuld. Onontkoombaar is het omvangrijke **Amsterdam Dance Event**, megaplatform voor de elektronische muziek dat de hoofdstad in oktober opslokt. En ook: de vele popartiesten van eigen bodem, op tournee in club of theater. Neem The Kik, Alain Clarke, De Dijk, Blaudzun en de publiekslieve-

ling die deze zomer overall harten won: rapper **Typhoon**.

Ook in de jazz gloort nieuwe energie. Er zijn veel, véél concerten van jong en gevestigd. Het BIMhuis in Amsterdam, nu al weer bijna tien jaar de in het Muziekgebouw aan de IJ-oever opgenomen moderne 'black box', bestaat veertig jaar. In **Celebrating 40 Years** veel concertseries met grote namen. BIMradio zendt via de site concerten live uit. Verheugend nieuws: de terugkeer van het BIMhuis-label met oude archiefopnames.

Tien toonaangevende Deense jazzacts staan volgende week op het festival **Danish Delight**. Later in het jaar springt het stoermoderne jazzprogramma van **So What's Next** in Eindhoven in het oog en **Jazz International Rotterdam**.

NIRC

Wat is er de komende maanden te doen volgens

Gergiev Festival

100 jaar na het uitbreken van WO 1 schildert dirigent Valery Gergiev met het Rotterdams Philharmonisch Orkest een beeld van grote ontwikkelingen in tijden van hevige strijd. Rode draad is een symfonisch drieluik met werken van o.a. Ravel, Prokofjev, Sjostakovitsj.

12 t/m 14 sept, de Doelen, Rotterdam.

Mark Rothko

Voor het eerst in 40 jaar is het werk van de befaamde Amerikaanse kunstschilder Mark Rothko in een expositie in Nederland te zien. Het Gemeentemuseum besteedt uitgebreid aandacht aan Rothko's abstracte doeken met veelal vierkante of rechthoekige kleurvelden.

20 sept t/m 1 maart, Gemeentemuseum, Den Haag.

Winter Sleep

Dit ruim drie uur durend epos won in Cannes de Gouden Palm en vertelt het verhaal van de hoteleigenaar Aydin. De voormalig acteur ligt overhoop met zowel zijn zusters als met zijn veel jongere vrouw. Laag na laag pelt regisseur Nuri Bilge Ceylan de zelfingenomenheid weg van zijn held Aydin.

Vanaf 25 sept.

Tournee Typhoon

Typhoons zinderende mix van rap, blues, jazz en calypso tilt – gesteund door heerlijke basloopjes, strakke ritmes en vlamme blazers – de Nederlandse rapshow naar een nieuw niveau. De overtuigingskracht en het gospelvuur in de optredens van Typhoon zijn van ongekennde klasse.

Tournee 17 okt. t/m 21 nov.

Medea

De jonge Australische regisseur Simon Stone overtuigde \ tijdens Holland Festival met een radicaal verjongde Thyestes. Nu regisseert hij bij de Toneelgroep Amsterdam de Griekse klassieker Medea, over de vrouw die gruwelijk wraak neemt op haar ontrouwe man door hun twee kinderen te doden.

Première 13 dec, tournee t/m 3/4

Opening cultureel seizoen

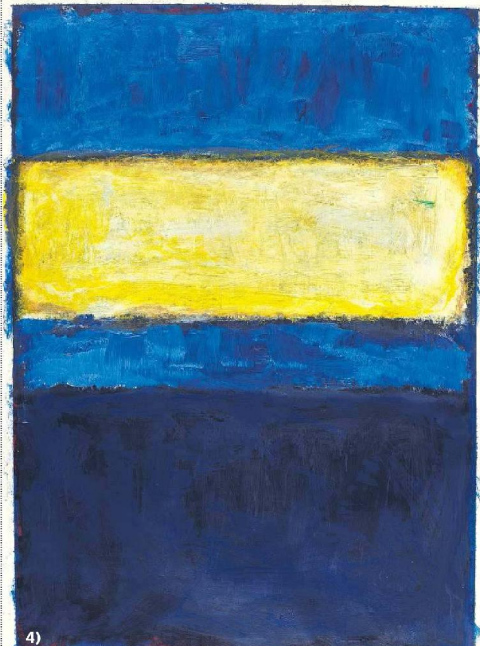
1)

2)

3)

4)

5)

- 1) Jazzbassist Avishai Cohen, op 2 november bij Jazz International Rotterdam. FOTO EPA
- 2) Jan van Eyck: Bij de fontein, vanaf 7 september in Rijksmuseum Twente.
- 3) Gurre-Lieder van Arnold Schönberg, vanaf 2 september bij De Nationale Opera. FOTO RUTH WALZ
- 4) Mark Rothko: Untitled, 1968 Vanaf 20 september in het Gemeentemuseum Den Haag. FOTO TURING FOUNDATION
- 5) Marieke Heebink als Medea, vanaf 17 december bij Toneelgroep Amsterdam. FOTO JAN VERSWEWELD